

CÁC NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN CẤU TRÚC VỐN CỦA HỆ THỐNG NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI VIỆT NAM

Ngày nhận: 31/8/2015
Ngày nhận lại: 02/11/2015
Ngày duyệt đăng: 10/01/2016
Mã số: 01+02-16-95

Phạm Tuấn Anh ()*
*Nguyễn Chí Đức (**)*

Tóm tắt: Hệ thống ngân hàng thương mại (NHTM) Việt Nam trong thời gian qua tồn tại nhiều yếu kém dẫn đến sự mất an toàn trong hoạt động. Trên thực tế, cấu trúc vốn (CTV) của hệ thống NHTM Việt Nam chưa đáp ứng tốt được các chuẩn mực quốc tế. Toàn hệ thống ngân hàng không dự trữ đủ nguồn vốn tự có để có thể ngăn ngừa rủi ro từ những ngoại tác tiêu cực và sự biến đổi khó lường trong môi trường kinh doanh. Chính vì vậy, nghiên cứu phân tích các nhân tố ảnh hưởng đến CTV của hệ thống NHTM Việt Nam thông qua việc áp dụng mô hình ảnh hưởng cố định (FEM) và mô hình ảnh hưởng ngẫu nhiên (REM) cho dữ liệu bảng. Qua đó, nghiên cứu cũng gợi ý một số khuyến nghị chính sách cho Chính phủ và Ngân hàng Nhà nước (NHNN) để cải thiện CTV của các NHTM cũng như trong việc điều hành và giám sát hệ thống ngân hàng.

Từ khóa: Cấu trúc vốn, ngân hàng thương mại, mô hình ảnh hưởng cố định (FEM), mô hình ảnh hưởng ngẫu nhiên (REM).

Giới thiệu

Theo Ross, Westerfield và Jaffe (2010), CTV là sự kết hợp giữa nợ ngắn hạn thường xuyên, nợ dài hạn, cổ phần ưu đãi, cổ phần thường theo một kết cấu nhất định nào đó để tài trợ và thực hiện quyết định đầu tư. Mỗi doanh nghiệp phải lựa chọn cho mình một CTV phù hợp để tối đa hóa giá trị công ty và ổn định hoạt động kinh doanh. CTV của mỗi công ty thường được đo lường bằng tỷ lệ nợ dựa trên giá trị sổ sách. Ngoài ra, trong ngành ngân hàng, tỷ lệ an toàn vốn (CAR) cũng được sử dụng như là một công cụ để đo lường CTV của mỗi ngân hàng (Ủy ban Basel về giám sát ngân hàng, 2006). Chỉ số CAR được tính toán bằng cách lấy vốn tự có chia cho tài sản có rủi ro quy đổi. Mức độ rủi ro khác nhau của mỗi loại tài sản trong ngân hàng được nhấn mạnh trong cách tính chỉ số CAR. Nhìn chung, nếu một ngân hàng có tỷ lệ nợ thấp hoặc tỷ lệ an toàn vốn (CAR) cao thì ngân hàng đó đã không tận dụng được hết lợi ích của lá chắn

thuế. Ngược lại, nếu một ngân hàng có tỷ lệ nợ cao hoặc tỷ lệ an toàn vốn thấp thì ngân hàng đó phải đối diện với chi phí kiệt quệ tài chính cao, thậm chí dẫn đến nguy cơ phá sản.

Hệ thống NHTM Việt Nam đã có một sự phát triển mạnh mẽ và đóng góp vào quá trình phát triển kinh tế và cải thiện điều kiện sống. Tuy nhiên, ngành ngân hàng trong thời gian qua cũng đã tồn tại một số vấn đề về nợ xấu, sở hữu chéo, rủi ro trong hoạt động... ảnh hưởng đến tình hình kinh tế vĩ mô. Vì vậy, Chính phủ và NHNN Việt Nam đã có chủ trương tái cấu trúc lại hệ thống NHTM Việt Nam thông qua đề án "Định hướng và giải pháp cơ cấu lại hệ thống NHTM Việt Nam giai đoạn 2011-2015". Một trong những lý do của sự khó khăn này là do CTV của hệ thống NHTM Việt Nam không theo kịp các chuẩn mực quốc tế. Dựa vào số liệu của bảng đề án trên, tỷ lệ an toàn vốn trung bình của toàn hệ thống NHTM tại Việt Nam là vào khoảng 11,85% tính đến thời điểm ngày 30/9/2011, đặc biệt tỷ lệ này ở